

Natuurpunt
Leuven

Charter voor de Biodiversiteit

Inleiding

Biodiversiteit*¹ staat voor de verscheidenheid aan leven en zorgt voor zuiver water, voedsel, schone lucht, bescherming, welzijn, ... Maar biodiversiteit kan niet bestaan zonder zorgzaamheid en duurzaamheid, zonder betrokkenheid en gedeelde verantwoordelijkheid van alle actoren in de samenleving: overheden, verenigingen, bedrijven, landbouw en burgers. Iedereen kan bijdragen aan het behoud of herstel van de biodiversiteit.

Door op verschillende niveaus samen te werken kunnen synergieën ontstaan en hogere ambities nagestreefd worden. De samenwerking tussen Natuurpunt Leuven en de stad Leuven is hiervan een goed voorbeeld. Zo werd, in de aanloop naar het eerste gemeentelijk natuurontwikkelingsplan (GNOP), een structureel overleg opgestart in de begeleidingscommissie, iets wat ook bij de voorbereiding van het latere natuurbeleid of de realisatie van natuurontwikkelingsprojecten in stand gehouden werd. Om deze samenwerking met Natuurpunt Leuven te intensifiëren werd het eerste Charter voor de biodiversiteit door het stadsbestuur en Natuurpunt Leuven gezamenlijk ondertekend.

Dit biodiversiteitscharter is de voortzetting van het vorige charter dat in 2010 door Natuurpunt Leuven en de stad Leuven werd ondertekend. Beide partijen zien het biodiversiteitscharter als een werkinstrument, het is een beginpunt en geen eindpunt.

Beide partijen gaan samen aan de slag met dit charter en zoeken brede steun voor de verdere uitwerking en de uitvoering ervan.

Beide ondertekenaars herbevestigen dat

[belang van biodiversiteit]

1. biodiversiteit — met name de samenhang van alle levende organismen (planten, dieren en mensen) in goed functionerende ecosystemen* — en de natuurlijke leefomgeving van cruciaal belang zijn voor het welzijn van mens en maatschappij
2. biodiversiteit in een gevarieerd landschap bijdraagt tot de leefbaarheid van de woon- en werkomgeving
3. de samenhang van natuur, landschap en cultuurhistorie mee de streekidentiteit en de aantrekkingskracht bepaalt van onze internationaal vermaarde regio voor bewoners en bezoekers
4. kwalitatieve natuur bovendien bijdraagt tot het realiseren van klimaatdoelen en de impact van de klimaatverandering vermindert.

[toestand van biodiversiteit]

¹ Begrippen aangeduid met een asterisk (*) worden toegelicht in de verklarende woordenlijst.

5. biodiversiteit door menselijk handelen aan een verontrustend hoog tempo achteruit gaat
6. deze aantasting van de biodiversiteit en het verlies van de ecosysteemdiensten onverantwoord negatieve gevolgen hebben voor de welvaart van mens en maatschappij, zowel op mondiale als op lokale schaal
7. bij het terugdringen van de achteruitgang van de biodiversiteit het noodzakelijk is dat op alle beslissingsniveaus de verschillende overheden en actoren hun verantwoordelijkheid nemen en verhinderen dat de problemen afgewenteld worden op andere regio's, continenten én op de komende generaties
8. naast de verschillende overheden ook alle inwoners, instellingen en (landbouw)bedrijven die in Leuven actief zijn mee de verantwoordelijkheid dragen over de aan hen toegekende ruimte voor het behoud en de ontwikkeling van de biodiversiteit en de versterking van leefgebieden van de kwetsbare soorten die vastgelegd zijn in rode lijsten*
9. acties voor het behoud, ontwikkelen en beleven van biodiversiteit sensibilisering en op maat gemaakte afspraken vereisen naargelang de verschillende landgebruikers
10. bij het behoud, ontwikkelen en beleven van de biodiversiteit in een kwaliteitsvol en natuurlijk landschap het betrekken van zoveel mogelijk mensen het streven moet zijn volgens het principe 'natuur en landschap voor iedereen'. Samenwerking tussen overheden en middenveldorganisaties is hierbij zeer belangrijk

[behoud en herstel: gebieden]

11. er een intensief lokaal beleid nodig is om de aanwezige natuur-en groengebieden te beschermen, versterken en kwaliteitsvol te beheren, zodanig dat de meest kwetsbare en bedreigde biodiversiteit (rode lijsten) kan worden gevrijwaard
12. het noodzakelijk is een beleid te voeren om de kleine natuurgebieden en andere waardevolle groengebieden op het Leuvense grondgebied via groene corridors* met elkaar te verbinden, te versterken en in te bedden in een netwerk om zo robuuste natuur* te creëren in een stedelijk landschap.

De ondertekenaars komen overeen om:

1. in hun beleid en werking te streven naar een biodivers en groen Leuven dat oplossingen biedt aan de biodiversiteits- en klimaatuitdagingen die zich stellen
2. het beleid en doelstellingen m.b.t. biodiversiteit af te stemmen en te oriënteren op duidelijke doelen
3. het maatschappelijk draagvlak voor de versterking van de leefgebieden en een rijkere biodiversiteit te bevorderen door een gerichte communicatie met de bevolking om de betrokkenheid van de inwoners te vergroten
4. te streven naar een maximale oppervlakte groen die specifiek beheerd wordt om de biodiversiteit te versterken, en elkaar hiertoe bij de eigen projecten te betrekken om zo gebruik te maken van wederzijdse expertise
5. de nodige deskundigen samen te brengen en mekaar te betrekken bij elkaars beleid om zo mee adviezen en kennis in te zamelen voor bijsturing van lopende en ontwikkeling van nieuwe initiatieven inzake biodiversiteit
6. burgerinitiatieven, verenigd in formele of meer informele samenwerkingsverbanden, ter versterking van biodiversiteit te ondersteunen.

Om een goede opvolging van dit biodiversiteitscharter te garanderen, vindt er elk kwartaal een bestuurlijk overleg met schepenen en een ambtelijk overleg met betrokken stadsdiensten plaats.

Om deze doelstellingen te realiseren engageert het stadsbestuur zich om:

1. maatregelen te nemen die het vergroten en versterken van biodiversiteit beogen
2. een groenplan op te stellen met een visie, doelstellingen en bijbehorend actieprogramma om een coherent beleid inzake groenontwikkeling en biodiversiteit te kunnen realiseren
3. concreet aan te geven waar natuur/leefgebieden met elkaar verbonden moeten worden om een blauwgroen netwerk te creëren. (bv in het groenplan)
4. gebieden aan te duiden waar bijkomende natuur bij voorkeur ontwikkeld en beheerd moet worden. Hierbij voorrang te geven aan de meest bedreigde en kwetsbare leefgebieden, dier- en plantensoorten en waarbij een bovenregionale en (inter)nationale verantwoordelijkheid in het spel is. Hierbij worden de Provinciale Prioritaire Soorten* , Vlaamse rode lijsten* en de Europese Habitat- en Vogelrichtlijn als leidraad gebruikt. Deze robuuste gebieden zijn via groene trage wegen bereikbaar vanuit het centrum
5. voor de opmaak van het groenplan, het opmaken van stedelijke ontwikkelingsplannen en voor het opstellen van beheerplannen, vanaf de start samen te werken met Natuurpunt en andere verenigingen/experten op het vlak van biodiversiteit
6. bij de opmaak van ruimtelijke beleidsplannen (masterplannen en RUPS), een duurzaamheidsplan en de biodiversiteitstoets van stedelijke ontwikkelingsprojecten dit groenplan als richtinggevend en toetsingskader te nemen
7. indicatoren op te stellen om de evolutie van biodiversiteit en de genomen acties te meten en erover te communiceren. Jaarlijks wordt de effectiviteit van de genomen acties geëvalueerd en bijgesteld opdat voor een maximaal aantal ha gebieden een natuurbeheerplan kan ingediend worden. De stad zorgt er dus voor dat er indicatoren zullen komen rond biodiversiteit zoals bv
 - oppervlakte groen onder natuurbeheerplan type 2-3-4 resp - absoluut en per inwoner
 - bijkomende verharding absoluut en per inwoner
 - bijkomende ontharding absoluut en per inwoner
 - aantal waargenomen koestersoorten (bv bv ObsIdentify/waarnemingen.be)
 - groen op wandelafstand (dat "meet" hoe het groenplan over de tijd wordt gebruikt om de stad groener te maken)
8. Terreinbeherende organisaties financieel te ondersteunen bij verwerving van nieuwe natuurgebieden, en logistiek en organisatorisch te ondersteunen bij acties of projecten die ze organiseren voor het behoud van de biodiversiteit, bv paddenoverzetacties, maaibeheer, cursussen,...
9. een hechte samenwerking uit te werken met Natuurpunt Leuven en andere geïnteresseerde terreinbeheerders rond het beheer van de Leuvense groengebieden en zo de bestaande en toekomstige Leuvense natuur de beste zorgen te geven
10. te streven naar een optimale bestuurlijke en/of strafrechtelijke opvolging van natuur- en milieudelicten.

Om deze doelstellingen te realiseren engageert Natuurpunt Leuven zich om:

1. een hechte samenwerking met de stad uit te werken rond de uitbouw en het beheer van Leuvense groen- en natuurgebieden en het ontwikkelen van natuurwaarden in het stedelijk gebied (groene gevels, groendaken, ecologisch groenbeheer, soortenbeschermingsmaatregelen,...)
2. haar natuurgebieden verder uit te bouwen via een aankoop- en beheermodel en deze volgens de lokale draagkracht van de natuur open te stellen, recreatief in te richten en beleefbaar te maken voor iedereen
3. bij te dragen aan de communicatie rond nieuwe initiatieven die de stad onderschrijft of ontwikkelt in verband met biodiversiteit (bv. Tuinrangers, Kringloop in je tuin, Green Deals)
4. actief te participeren in relevante adviesraden m.n. Adviesraad Onroerend Erfgoed, Gecoro, Milieuadviesraad en Voedsel- en Landbouwadvisraad
5. het maatschappelijk draagvlak voor de versterking van de leefgebieden en een rijkere biodiversiteit te bevorderen door een gerichte communicatie met de bevolking om de betrokkenheid van de inwoners bij de natuur en het landschap te vergroten, bv. door de organisatie van een jaarlijks gezamenlijk "Natuurfestival".

Plaats: Leuven

Datum: 25 september 2022

Voor het gemeentebestuur,
David Dessers
Schepen

Voor Natuurpunt Leuven,
Leen Kuijken
Co-voorzitter

Lalynn Wadera
Schepen

Verklarende woordenlijst

Biodiversiteit: biodiversiteit of biologische diversiteit is een graad van verscheidenheid aan levensvormen binnen een gegeven ecosysteem, geografisch gebied of de gehele planeet.

Corridor: een verbinding tussen twee natuurgebieden om migratie van fauna mogelijk te maken. Vaak groene gebieden die om formele redenen zelf niet tot het natuurgebied gerekend worden.

Ecosysteem: een ecosysteem omvat alles dat bijdraagt aan het in stand houden van het leven erbinnen. Een ecosysteem is niet alleen de samenleving van organismen (planten, dieren en micro-organismen) binnen een bepaalde leefomgeving, het is vooral ook de uitwisseling van materie en energie tussen de organismen onderling en tussen het leven en de niet-levende omgeving: bodem, water en lucht.

Ecosysteemdienst: Een ecosysteemdienst is een dienst die door een gezond ecosysteem aan mensen wordt geleverd. ... Het begrip 'ecosysteemdienst' is identiek aan het oudere begrip 'functie van natuur' en verwant aan het begrip natuurlijke hulpbron.

Provinciale Prioritaire Soorten: om de achteruitgang van biodiversiteit in Vlaams-Brabant tegen te gaan, maakte de provincie een lijst van belangrijke soorten: de provinciale Prioritaire Soorten. De lijst bestaat uit vogels, zoogdieren, reptielen, amfibieën, planten ... De totale lijst bevat 253 soorten die samen de basis vormen voor het soortenbeleid in Vlaams-Brabant. De lijst bevat soorten die onvoldoende kunnen profiteren van het gangbare beleid rond milieu, natuur en water, en die daardoor een groot risico lopen te verdwijnen.

Robuuste natuur: robuuste natuur is natuur die voldoende stevig is zodat tijdelijke verstoringen de natuur niet wezenlijk veranderen.

Rode lijst: rode lijsten zijn lijsten waarop per land (of deel daarvan) de in hun voortbestaan bedreigde dier-, planten- en schimmelsoorten (paddenstoelen en korstmossen) staan.